

Jerzy Piwek

"Przemiany szkolnictwa
ogólnokształcącego w województwie
kieleckim 1961-1975", Stanisław
Majewski, Kielce 2000 : [recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 9, 151-152

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE I OMÓWIENIA

DR STANISŁAW MAJEWSKI: *PRZEMIANY SZKOLNICTWA OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO W WOJEWÓDZTWIE KIELECKIM 1961 – 1975 – KIELCE 2000*

Praca dr Stanisława Majewskiego, jako historyka oświaty i wychowania, jest ostatnią z kilku prac o tematyce szkolnictwa dotycząca regionu świętokrzyskiego. Znaczenie badań regionalnych w poszczególnych okresach bywały różnie oceniane. Wydaje się, że obecnie okres ten należy do przeszłości i prace regionalne naukowe traktowane są na równi z pracami o charakterze ogólnym. Stąd należy sądzić, że omawiana praca, mająca charakter regionalny, wносить może do nauki trwałe wartości.

Omawiana praca dotyczy przemian w dziedzinie szkolnictwa ogólnokształcącego w latach 1961 – 1975. Cezurę początkową uzasadnia reforma oświaty, w wyniku której wprowadzono ośmioletni obowiązek szkolny. Po ośmioletniej szkole podstawowej uczeń mógł kontynuować naukę w czteroletnich ogólnokształcących liceach. Taki ciąg kształcenia ogólnego przetrwał 30 lat. Cezurę końcową autor wybrał, co wydaje się oczywiste, ze względu na nowy podział administracyjny, który zmieniałby obszar zainteresowań. Dodatkowo był to okres wdrażania reformy o zbiorczych szkołach gminnych.

Praca Stanisława Majewskiego oparta została na solidnym materiale źródłowym. Poza dokumentami archiwalnymi, z których mógł autor skorzystać, a zgromadzonymi w Archiwum Państwowym w Kielcach, sięgał również do materiałów ogólnych, zgromadzonych w Archiwum Akt Nowych w Warszawie oraz Archiwum Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Należy zwrócić również uwagę na wykorzystanie materiałów statystycznych, co wyraziło się w postaci wielu tabel.

Praca podzielona została na 6 rozdziałów, przy czym rozdział I, jako wstępny, omawia szkolnictwo ogólnokształcące w województwie kieleckim w latach 1944 – 1961, czyli okres powojenny, poprzedzający trzecią reformę. Rozdział ten wprowadza w pełniejsze zrozumienie głównej omawianej tematyki. Autor, co należy podkreślić, stara się obiektywnie oceniać dokonania ówczesnych czasów. Nie unika wypunktowania pozytywnych zjawisk, jakim było przykładowo upowszechnianie kształcenia.

Ustawa sejmowa o rozwoju systemu oświaty i wychowania w PRL z 15 lipca 1961 r. rzeczywiście otworzyła kolejny etap reform oświatowych

w Polsce po drugiej wojnie światowej, jak to słusznie sformułował autor (str. 209).

Rozdział II, III i IV został poświęcony realizacji reformy z 1961 r. na poziomie organizacji szkolnictwa podstawowego. Wyróżniono tutaj trzy etapy, tj. lata 1961 – 1967, 1967 – 1973 i 1973 – 1975. Etap drugi przypada na lata 1967 – 1973. Natomiast ostatni etap to próba, zresztą do końca nie zrealizowana, stworzenia organizacji zbiorczych szkół gminnych.

Szkołom średnim ogólnokształcącym poświęcono dwa ostatnie rozdziały, tj. V i VI. Podział ten uwarunkowany został, jak najbardziej słusznie, stopniem wdrażania reformy na omawianym poziomie. Autor, po zaprezentowaniu rozmieszczenia terytorialnego liceów i ich organizacji, zaprezentował kadrę nauczycielską. Pracę kończy spis tabel i indeks nazwisk i miejscowości.

Praca pod względem metodologicznym nie budzi żadnych zastrzeżeń. Warsztat naukowy opanowany w stopniu bardzo dobrym. Strona graficzna pracy również dopracowana.

Wydaje się, że autor szkoły średnie ogólnokształcące potraktował bardziej ogólnie niż szkoły podstawowe, co wyraża się między innymi w dysproporcji objętości materiału. Daje to jednak możliwość rozszerzenia tematyki dziejów szkół średnich i napisania odrębnej monografii. Sprawności kształcenia nauczania poświęcona została tabela 59 (str. 189), dotycząca lat 1960-1961 – 1968-69. Brak jednak podobnej informacji odnośnie lat 1969-70 – 1974-75. Ciekawą informacją byłoby również zaprezentowanie wyników nauczania przed uprofilowaniem liceów i po jego zrealizowaniu, co oceniłoby zasadność tych zmian. Sądzić należy, że zmiany te „poszły” we właściwym kierunku, bowiem stanowiły one przygotowanie i ukierunkowanie podjęcia studiów wyższych.

Drobne ww. uwagi nie umniejszają wartości omawianej monografii. Tym bardziej, że stanowi ona pewien ciąg opracowań autora, przydatnych studiującym na Wydziale Pedagogicznym Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach oraz Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim, pomoc dla studentów zainteresowanych historią oświaty i wychowania. Stanowić ona może również pomoc przy opracowaniu omawianej tematyki w formie prac dyplomowych czy magisterskich, których w obydwu uczelniach powstaje wiele.

Biorąc pod uwagę powyższe walory, praca stanowi znaczący wkład do dziejów oświaty regionu świętokrzyskiego oraz pomoc dla studiującej młodzieży.

Recenzja: Jerzy Piwek